

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 27/2018-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. apríla 2018 v senáte zloženom z predsedu senátu Rudolfa Tkáčika, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Mojмира Mamojku prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], právne zastúpených advokátskou kanceláriou [REDACTED] v mene ktorej koná konateľ a advokát [REDACTED], [REDACTED], vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 131/2012 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] a [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 131/2012 porušené boli.

2. Okresnému súdu Žilina prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 131/2012 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie každému v sume 750 € (slovom sedemstopäťdesiat eur), ktoré je Okresný súd Žilina p o v i n n ý vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Žilina je p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 374,81 € (slovom tristosedemdesiatštyri eur a osemdesiatjeden centov) na účet ich právneho zástupcu advokátskej kancelárii [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 27/2018-13 z 9. januára 2018 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], Nový domov 519/21, Žilina (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 131/2012 (ďalej aj „namietané konanie“).

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia sú žalobcami v konaní, ktorého predmetom je peňažný nárok vo výške 2 995 € s príslušenstvom uplatnený titulom

náhrady škody, ktorá im mala vzniknúť výkonom prác zamestnancami žalovaného pri manipulácii s káblami pri výmene elektrického zariadenia. Samotné konanie sa začalo podaním žaloby na okresnom súde 28. mája 2012 a dosiaľ nie je právoplatne skončené.

3. Sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd o ich sťažnosti rozhodol nálezom, ktorým vysloví, že ich základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 131/2012 porušené boli a prikáže okresnému súdu v namietanom konaní konať bez zbytočných prietáhov. Súčasne sa domáhali priznania finančného zadosťučinenia v sume 3 000 € a úhrady trov konania.

4. V súvislosti s oznámením ústavného súdu o prijatí sťažnosti sťažovateľov na ďalšie konanie sa k sťažnosti vyjadril okresný súd podaním sp. zn. 1 SprS/38/2018 z 22. februára 2018. Po uvedení úkonov súdu v ich chronologickom poradí podpredsedníčka okresného súdu konštatovala, že „... z uvedenej chronológie procesných úkonov súdu vyplýva, že vo veci bolo plynule súdom konané do 10.06.2013. Od uvedeného momentu do pridelenia veci novému sudcovi dňa 01.08.2017 vykazuje konanie nedôvodné prietahy, ktoré neboli zapríčinené sťažovateľmi ani objektívnymi prekážkami v postupe súdu podľa ustanovenia § 161 a nasl. CSP...

... Pokiaľ Ústavný súd Slovenskej republiky vzhľadom na postup tunajšieho súdu nedôvodné prietahy, navrhujem, aby Ústavný súd SR priznal sťažovateľom primerané zadosťučinenie so zreteľom na uplatňovanú výšku nároku a možnej ujmy, kedy neistota spôsobená sťažovateľom postupom súdu, by nemala suplovať nároky uplatnené v konaní... Okresný súd zároveň vyslovil súhlas s upustením od ústneho prejednanja sťažnosti...“.

5. K vyjadreniu okresného súdu sťažovatelia prostredníctvom právneho zástupcu zaujali stanovisko podaním, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 13. marca 2018. V uvedenom vyjadrení sa uvádza:

„... Okresný súd Žilina vo svojom vyjadrení chronologicky popisuje genézu konania s akcentom na jednotlivé úkony, ktoré boli v priebehu konania realizované. S odkazom na tieto skutočnosti Okresný súd Žilina konštatuje, že nečinnosť súdu v období od 10.06.2013

do 01.08.2017 bola spôsobená postupom dovtedajšieho zákonného sudcu, ktorému bola vec pridelená. Okresný súd Žilina tiež deklaruje, že konanie vykazuje nedôvodné prieťahy, ktoré neboli zapríčinené sťažovateľmi ani objektívnymi prekážkami v postupe súdu. Uvedené tvrdenia preukazujú skutočnosť, že ústavná sťažnosť sťažovateľov bola podaná dôvodne...“

Zároveň sa sťažovatelia vyjadrili, že netrvajú na konaní verejného ústneho pojednávania.

6. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

7. Z obsahu sťažnosti, jej príloh, ako aj z chronologického prehľadu úkonov ústavný súd zistil tieto podstatné skutočnosti o priebehu napadnutého konania:

- 28. mája 2012 bol podaný návrh na vydanie platobného rozkazu, vec bola zapísaná pod sp. zn. 19 Rob/199/2012,
- 12. júna 2012 bola zaslaná výzva žalobcom na špecifikáciu žalovanej istiny,
- 18. júna 2012 bola doručená úprava špecifikácie žalovanej istiny,
- 25. júna 2012 bol spis prevedený do registra C, konanie bolo vedené pod sp. zn. 8 C 131/2012 z dôvodu podaného odporu zo strany žalovaného,
- 18. júla 2012 bola zaslaná žaloba na vyjadrenie žalovanému,
- 7. augusta 2012 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie žalovaného k žalobe,
- 1. októbra 2012 bolo pojednávanie nariadené na 7. november 2012 na účel výsluchu svedkov,
- 7. novembra 2012 sa konalo pojednávanie vo veci samej, bolo odročené na neurčito na účel nariadenia znaleckého dokazovania,
- 13. novembra 2012 okresný súd vydal uznesenie o nariadení znaleckého dokazovania a ustanovení znalca,
- 19. februára 2013 bol doručený vypracovaný znalecký posudok,
- 22. februára 2013 bolo vydané uznesenie o odmene znalca,
- 25. februára 2013 výzva na vyjadrenie sa k znaleckému posudku,
- 21. marca 2013 bolo doručené vyjadrenie žalovaného k znaleckému posudku,

- 22. marca 2013 bolo doručené vyjadrenie žalobcov k znaleckému posudku,
- 13. mája 2013 sa konalo pojednávanie vo veci samej, bolo odročené na 10. jún 2013,
- 10. júna 2013 bolo pojednávanie odročené na účel vyhodnotenia a prípadne doplnenia dokazovania zo strany žalovaného,
- 11. novembra 2013 bolo okresnému súdu doručené doplnenie informácií ku konaniu zo strany žalovaného,
- 1. augusta 2017 bol spis pridelený novej zákonnej sudkyňi [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED],
- 29. novembra 2017 bol vyhotovený úradný záznam o stave prideleného spisu napísaný novou zákonnou sudkyňou,
- 5. decembra 2017 bolo stranám sporu zaslané oznámenie o zmene zákonného sudcu a žalobcom bola zaslaná výzva, či trvajú na podanej žalobe,
- 19. decembra 2017 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie žalobcov, že trvajú na podanej žalobe,
- 9. januára 2018 bol nariadený termín pojednávania na 13. február 2018, ktorý bol zrušený z dôvodu doteraz pretrvávajúcej práceneschopnosti zákonnej sudkyne.

III.

8. Podľa čl. 127 ods.1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práva alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom stanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Sťažovatelia sa svojou sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

10. Sťažovatelia zároveň namietali aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

11. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

12. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 dohovoru, pozn.) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04).

13. Pokiaľ ústavný súd v ďalšom texte poukazuje na Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“), ide o znenie platné do 1. júla 2016.

14. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

15. Táto povinnosť súdu vyplývala z § 6 OSP, ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, v zmysle ktorej len čo sa konanie začalo, postupoval v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

16. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prieťahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak,

aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

17. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

18. Čo sa týka hodnotenia právnej a skutkovej zložitosti napadnutého konania, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o žalobe o zaplatenie peňažnej pohľadávky z titulu náhrady škody, aj s prihliadnutím na potrebu vykonania znaleckého dokazovania, tvorí bežnú agendu všeobecných súdov, ktorá nevykazuje črty mimoriadnej zložitosti, zakladajúcej dôvod pre výrazné predĺženie namietaného konania.

19. V konaní o sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov ústavný súd okrem zložitosti veci skúma aj to, akým spôsobom sa na priet'ahoch konania podieľa osoba, ktorá podala sťažnosť vo veci porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V danom prípade sťažovatelia svojím správaním v namietanom konaní pred okresným súdom neovplyvnili jeho dĺžku tak, aby im bolo možné pričítať podiel na stave, v akom sa vec nachádzala v čase podania sťažnosti ústavnému súdu.

20. Ústavný súd napokon hodnotil samotný postup okresného súdu v namietanom konaní.

21. Priebeh namietaného konania bol plynulý do 10. júna 2013 a od tohto termínu až po pridelenie veci novému zákonnému sudcovi (1. august 2017, pozn.) z obsahu spisového materiálu nevyplývajú žiadne ďalšie procesné úkony okresného súdu. Samotné konštatovanie podpredsedníčky okresného súdu, že „... *nečinnosť súdu v období od 10.06.2013 do 01.08.2017 bola spôsobená postupom dovtedajšieho zákonného sudcu,*

ktorému bola vec pridelená [REDAKOVANÉ]... následne sa sudca listom zo dňa 03.11.2017 vzdal funkcie sudcu a jeho funkcia sudcu zanikla dňa 30.11.2017...“, nie je možné považovať za akceptovateľné ospravedlnenie nečinnosti okresného súdu v namietanom konaní.

22. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k názoru, že postupom okresného súdu v namietanom konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 131/2012 došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva s'ťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

IV.

23. Pretože ústavný súd rozhodol, že základné právo s'ťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo postupom okresného súdu porušené, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa s'ťažovatelia domáhajúci sa rozhodnutia súdu v ich veci nachádzajú.

24. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

25. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde, ak sa s'ťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa čl. 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť s'ťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

26. Sťažovatelia sa domáhajú priznania finančného zadosťučinenia v sume 3 000 € z dôvodov, ktoré vo svojej sťažnosti uviedli. Svoj nárok na finančné zadosťučinenie zdôvodnili tým, že „... právna neistota v uvedenej právnej veci a porušovanie ich práva na prerokovanie veci bez prietahov a práva na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote pretrváva už veľa rokov (pričom viac ako 4,5 rokov sa vo veci absolútne nekonalo)...“

27. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade priznanie primeraného finančného zadosťučinenia prichádza do úvahy, avšak suma požadovaná sťažovateľmi nie je primeraná okolnostiam prípadu. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na okolnosti prípadu.

28. S prihliadnutím na doterajšiu celkovú dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 8 C 131/2012, vyše štvorročnú nečinnosť zákonného sudcu, ktorá nebola vedením okresného súdu adekvátne riešená, ako aj so zreteľom na výšku nároku uplatneného v namietanom konaní považoval ústavný súd priznanie sumy 750 € pre každého zo sťažovateľov za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

29. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľov, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom advokátskou kanceláriou [REDAKOVANÉ] v mene ktorej koná konateľ a advokát [REDAKOVANÉ]. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

30. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2016, ktorá bola 884 €.

31. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti) v súlade § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Úhrada za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2017 spolu s režijným paušálom (2 x 8,84 €) predstavuje sumu trov konania celkom 374,81 € vrátane 20 % DPH, vrátane ktorého je právny zástupca sťažovateľov platiteľom (§ 18 ods. 3 vyhlášky).

32. Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov v lehote uvedenej v bode 4 výroku tohto nálezu.

33. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. apríla 2018